

niz
 niz niz
 uz uz uz
 uz niz uz niz
 uz niz uz niz uz
 gore gore dolje dolje
 gore dolje gore dolje gore
 dolje uz niz gore dolje uz niz
 gore dolje amo tamo amo tamo uz niz
 gore dolje uz niz amo tamo gore dolje uz niz
 amo tamo gore dolje uz niz amo tamo gore naglavce
 naglavce dolje dolje uz niz amo tamo gore
 dolje naglavce naglavce gore dolje
 amo tamo niz uz gore dolje
 naglavce niz uz gore
 dolje amo tamo
 amo tamo
 njiše
 njiše
 njiše
 klatno
 sat
 amo tamo
 gore dolje uz niz
 uz niz
 veze
 veze
 veze
 pauk
 nit
 naglavce
 naglavce naglavce
 naglavce
 pada
 pada
 pada

kiša

 KONKRETNA POEZIJA, I. Stošić, *Sat, pauk i kiša* (1957)

predmeta (slike, kipa) na zamisli odn. konceptualne sadržaje koji djelu prethode ili su u njemu sadržani. Pri tome se često rabe netradicionalni umjetnički postupci i materijali (fotografija, polaroid, film, video, tijelo umjetnika), kojima je konceptualna umjetnost proširila područje umjetničkoga stvaralaštva. Jedno od obilježja konceptualne umjetnosti jest i stalan kritički stav u odnosu na tradicionalne umj. i kult. vrijednosti. Da bi se jasnije naglasilo bitno drugačiji pristup umjetničkomu djelu i obuhvatila sva širina umjetnikova djelovanja, kao i različiti mediji, kritika je za pojave vezane uz konceptualnu umjetnost upotrebljavala i naziv *nova umjetnička praksa*.

U Zagrebu 1969. S. B. Dimitrijević i G. Trbuljak stvaraju grupu »Penzioner Tihomil Simčić«. Njihove su akcije bile usmjerene na demistifikaciju umjetničkoga čina i na istraživanje slučajnosti u nastajanju onoga što dobiva status umjetničkoga djela. God. 1959–71. u Zagrebu djeluje niz autora: B. Bučan, D. Martinis, S. Iveković, D. Tomičić, J. Kaloper i G. Žuvela. U prvo se vrijeme bave intervencijama i izlaganjem u urbanome

KONJŠČINA, ostaci utvrde

prostoru (izložba »Mogućnosti '71«), a nakon toga razvijaju svaki svoj specifičan način djelovanja. D. Martinis se bavi problemom identiteta uz pomoć videa; S. Iveković se služi videom da bi istražila njegove medijske specifičnosti, bavi se problematikom identiteta žene u svijetu masovnih medija. Poč. 70-ih godina J. Stošić istražuje strukturu mentalnih procesa u vizualnoj poeziji, a T. Gotovac, H. Šercar i I. Lukas autori su našega prvoga happeninga (1967). V. Gudac bavi se radovima sociokulturnoga značaja dok G. Žuvelu zanimaju sociopolitičke teme. Ladislav Galeta istražuje zakonitosti video-slike.

Dvije istaknute grupe: »Crveni peristil« u Splitu 1968 (Pavao Dulčić, Toma Čaleta, Slaven Sumić, Nenad Đapić, Radovan Kogej, Srđan Blažević i V. Dodig–Trokut) i »Grupa šestorice autora« u Zagrebu 1975 (B. Demur, Ž. Jerman, Vlado Martek, M. Stilinović, Sven Stilinović i Fedor Vučemilović) izvodile su akcije i intervencije te organizirale izložbe na otvorenim prostorima gradova, potičući publiku na razmišljanje o položaju i svrsi umjetničkoga djela. Poslije 1974. od članova grupe »Crveni peristil« rad nastavlja jedino V. Dodig–Trokut radovima ezoterična karaktera, a »Grupa šestorice autora« proširuje se 1978. u grupu »Podroom«. Ida Biard je 1972. osnovala alternativnu »Galeriju stanara« koja je izlagala radove umjetnika u stanu ili u prozoru (»French window«) te na javnim mjestima.

Razdoblje konceptualne umjetnosti odn. nove umjetničke prakse završava oko 1978, kada se pojavljuju postkonceptualno slikarstvo i razni oblici tzv. nove slike. Retrospektivni pregledi konceptualne umjetnosti u Hrvatskoj prikazani su na izložbama »Nova umjetnička praksa 1966–1978« (Zagreb 1978), »Inovacije u hrvatskoj umjetnosti sedamdesetih godina« (Zagreb 1982), uz koje su izdani katalozi s iscrpnom dokumentacijom.

LIT.: J. Denegri, Primjeri konceptualne umjetnosti u Jugoslaviji, ŽU, 1971, 15–16. — D. Matičević, Mogućnosti za 71 (katalog), Zagreb 1971. — F. Križevac, Uokrug kompjutera, koncepta i dizajna, ŽU, 1976, 24–25. — D. Matičević i M. Susovski, tekstovi u katalogu Petoga beogradska trijenala jugoslavenske likovne umjetnosti, Beograd 1977. — M. Susovski, Video u Jugoslaviji, Spot, 1978, 10. R.

KONKRETNA POEZIJA (vizualna poezija, typoezija), skup nastojanja u novijoj književnosti i plastičkim istraživanjima u kojima se poetske poruke prenose vizualnim znakovima i simbolima. U konkretnoj poeziji specifični sustav i likovno ustrojstvo slova i riječi imaju samostalnu estetsku vrijednost, ravnopravnu sa smislom i značenjem. U XIX. st. S. Mallarmé u svojim prostorno-vizualnim poemama razbija cjelovitost stiha na pojedinačne verbalne jedinice, a likovnim i vizualnim uobličavanjem tekstova bavili su se u prvim desetljećima XX. st. F. T. Marinetti, G. Apollinaire i V. Hlebnikov. Njihovim istraživanjima približavaju se Srećko Kosovel u Sloveniji (zbirka »Integrali«), te Ljubomir Micić i Dragan Aleksić u Zagrebu 1920–21. Prve definicije i manifesti konkretne poezije pojavljuju se poslije 1950 (»Konstelacije« E. Gomringera), kada nastaju i prva srodna istraživanja u Hrvatskoj. U Zagrebu je Josip Stošić oko 1950. osamostalio riječ kao temeljnu jedinicu značenja. Konkretnom i vizualnom poezijom bavili su se u Zagrebu Ivan Slamnig, Zvonimir Balog, Zvonimir Mrkonjić i Borben Vladović. Prva međunarodna izložba konkretne i vizualne poezije u Hrvatskoj održana je 1969. u Zagrebu (Galerija Centar). U okviru manifestacije »Nove tendencije 4« i »Kompjuteri i vizualna istraživanja« održana je 1969. u Zagrebu izložba pod nazivom »Typoezija« (Galerija Studentskoga centra). O konkretnoj i vizualnoj poeziji pisali su kritičari i povjesničari umjetnosti Branimir Donat, Vera Horvat-Pintarić, Zvonko Maković, Zvonimir Mrkonjić i dr.

LIT.: Ž. Koščević, Prijedlog za typoeziju, Telegram, 24. I. 1969. — V. Horvat-Pintarić, Oslikovljena riječ, BIT International, 1969, 5–6. — B. Donat, Konkretna poezija, BIT International, ibid. R.

KONRADT, Josip Vilim, slikar (? , oko 1793 — Varaždin, 24. IV. 1840). U franjevačkome samostanu u Varaždinu sačuvani su njegovi radovi: zidna slika Sv. Franjo dobiva oprost od vremenitih kazni i uljena slika istoga sadržaja (1824). Za župnu crkvu u Biškupcu naslikao je 1826. tri oltarne slike (Dijecezanski muzej u Zagrebu).

LIT.: K. Filić, Franjevci u Varaždinu, Varaždin 1944, str. 123.

KONZERVATORSTVO → ZAŠTITA SPOMENIKA

KONJŠČINA, gradić u Hrvatskome zagorju, 11 od Zlatara. U baroknoj župnoj crkvi Sv. Dominika iz 1734, koju je gradio Ivan Baisz iz Maribora (ugradio i dvije gotičke kamene glave), nalazi se barokna propovjedaoica (oko 1758), figuralno bogato ukrašena. Među zlatarskim predmetima

nalaze se pacifikal, djelo Mathiasa Bernhaupta iz Graza (1733) i mon-stranca iz 1783, a među slikama portreti zagrebačkih biskupa J. Galjufa i J. Haulika. — Izvan naselja, nasred prostrana polja stoje ruševine utvrde pravokutna tlocrta, koja ima na tri strane polukružne kule, a na četvrtoj strani četverokutnu ulaznu kulu. Vlasnici su bili baruni Konjski, izumrli u XVII. st.

A. Ht.

KOPAČ, Slavko, slikar (Vinkovci, 21. VIII. 1913). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1937 (V. Becić). Studirao je u Parizu 1939/40. a po povratku u domovinu bio je profesor na mostarskoj i zagrebačkoj gimnaziji. U Italiji je boravio 1943–48, poslije toga trajno se nastanjuje u Parizu. — U ranim Kopačevim djelima osjećaju se utjecaji impresionizma i zagrebačke umjetničke sredine toga doba (*Autoportret*, 1936; *Gimnazija u Klaićevoj ulici*, 1938). U vrijeme prvoga boravka u Parizu napušta klasične prostorne kanone i priklanja se slobodnijemu pristupu motivu i plošnoj organizaciji slike (*Dimnjak i oblaci*, *Barka* 1921), što nastavlja u domovini nizom portreta, pejzaža i mrtvih priroda (*Muzika*, 1942). Za vrijeme boravka u Italiji slika akvarele, obilježene nadrealnim elementima i krajnjom kompozicijskom i prostornom slobodom (*Portret*, 1946; *Cirkus*, 1947). Dolaskom u Pariz povezuje se s J. Dubuffetom s kojim ga, uz prijateljstvo, vežu srodni slikarski pogledi. U to vrijeme nastaje nekoliko djela koja ga potvrđuju kao izvorna umjetnika sirova i neposredna izraza, bliska načinu Dubuffeta (*Krava*, *Plava mačka*, *Gušter*, *Piton*, *Otok bijelog leptira* — sve iz 1949). Pedesetih i šezdesetih godina slike mu postaju intimnije i poetičnije a sam autor pokazuje osobito zanimanje za materijale kojima gradi sliku. Osim bojom služi se pijeskom, gumom i kovinama, a u skulpturi kamenom, drvom, papirom, staklom i ugljenom. U Kopačevoj skulpturi i reljefima uočljive su figuralne reminiscencije, osobito u djelima kojima se približio tzv. art brutu (*Otvoreni kišobran*, 1971). Zapažen je njegov rad u keramici, osobito u razdoblju 1950–60. Prvi put je izlagao u Zagrebu 1938 (s M. Vežom). Samostalno je izlagao u Firenci, Rimu, Parizu, Rijeci i Zagrebu. Retrospektivna izložba priređena mu je u Parizu 1981.

LIT.: *Lj. Babić*, Najmlađi, Hrvatski dnevnik, 21. VIII. 1938. — *G. Falzoni*, Il pittore jugoslavo Slavko Kopac, Arte Contemporanea (Roma), 1947, 4–5. — *S. Marini*, Slavko Kopac, Il Giornale della sera (Roma), 10. III. 1948. — *Ph. Dereux*, Slavko Kopac (katalog), Paris 1961. — *F. Elgar*, Kopac, Carrefour (Paris), 14. VI. 1961. — *R. Ivšić*, Slavko Kopac ou l'Ancre ailée, Style (Lausanne), 1963, 7. — *R. Putar*, Slavko Kopač, slikar na rubu ljepote, Kulturni radnik, 1963, 1–2. — *B. Vizintin*, Slavko Kopač (katalog), Rijeka 1966. — *V. Maleković*, Vedro i radosno, Vjesnik, 23. VII. 1966. — *I. Zidić*, Pješak na Galapagosu, Telegram, 2. XII. 1966. — *Z. Rus*, Slavko Kopač, ŽU, 1967, 3–4. — *Ž. Grum*, Slavko Kopač (katalog), Zagreb 1977. — *J. Ricov*, L'univers dans un poing (katalog), Paris 1981. — *T. Maroević*, Slavko Kopač (katalog), Zagreb 1984. — *Z. Tonković*, Slavko Kopač (katalog), Osijek 1986. Z. Mak.

KOPAČINA, spilja, prapov. višeslojno nalazište, SZ od Donjega Humca na Braču. Kulturni slojevi pripadaju ranobrončanomu razdoblju, mezolitiku i epipaleolitiku. Sjekira i keramički fragmenti otkriveni u brončanodobnome sloju pripadaju ranome stupnju toga razdoblja. Nalazi upućuju na postojanje veze toga dijela Jadrana s Apeninskim poluotokom. Kremena mikrolitička proizvodnja pripada mezolitičkim i gornjopaleolitičkim kulturama.

LIT.: *B. Čećuk*, Kopačina, otok Brač — višeslojno prethistorijsko nalazište, Arheološki pregleđ (Beograd), 1981. — *Isti*, Kopačina, otok Brač — višeslojno prethistorijsko nalazište, ibid., 1982. B. Čk.

KOPIĆ, Božidar, slikar (Pregrada, 3. III. 1926). God. 1947–51. studirao arhitekturu u Zagrebu; na Akademiji likovnih umjetnosti diplomirao 1954 (I. Režek). Slika portrete i pejzaže u dubokoj tonskoj gami s naglaskom na bujnosti vegetacije i specifičnosti slavonskoga podneblja. God. 1968–90. direktor Galerije umjetnina u Vinkovcima.

LIT.: *B. Mesinger*, Božo Kopic (katalog), Zagreb 1977. — *J. Depolo*, Božidar Kopic (katalog), Slavonski Brod 1988. O. Šr.

KOPRIČANEC, Martin, naivni slikar (Molve, 2. XII. 1943). Slika kraljike sa simboličnim elementima i portrete u hlebinskoj maniri. Osamdesetih godina njegov tematski svijet se proširuje alegorijskim prizorima smrti, prijateljstva, obiteljske uzajamnosti i života u prirodi. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Trebnju, Bologni, Karlovcu, Zlataru, Foggii i Cortini d'Ampezzo.

LIT.: *G. Gamulin*, Martin Kopričanec (katalog), Cortina d'Ampezzo 1976. VI. Mě.

KOPRIVE, humorističko-satirični list; izlazi u Zagrebu 1906–40. kao tjednik, polumjesečnik i mjesečnik. Osim profesionalnih novinara-karikaturista u njima objavljuju karikature mnogi slikari (J. Račić, B. F. Angeli Radovani, P. Križanić, S. Vereš, S. Mironović, V. Gecan, M. Trepše, Z.

S. KOPAČ, *Krava*, Zagreb, Moderna galerija

Šulentić, A. Maurović, O. Postružnik, A. Motika). Nadovezujući se na tradiciju starijih (uglavnom pravaških) humorističko-satiričnih listova, »Koprive« donose u prvom redu političku karikaturu, kritički reagiraju na politička i socijalna zbivanja u nas i u svijetu.

LIT.: *J. Horvat*, Povijest novinarstva Hrvatske (1771–1939), Zagreb 1962. — *Isti*, »Koprive« i prva generacija karikaturista-publicista u Hrvatskoj, Novinar, 1964, 1. — *D. Horvatić*, Ples smrti, u djelu: Antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975. D. Hć.

KOPRIVNA, selo J od Osijeka. Romanička kapela na groblju, zidana od opeke, jednobrodna je građevina s polukružnom apsidom; na južnom pročelju ima jednostavan romanički portal. Kapela je iz XIII. st., a ostatak je sjedišta ivanovaca koje se nalazilo na njihovu posjedu Dopsin. Od 1757. služi pravoslavcima.

LIT.: *L. Dobronić*, Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj, Rad JAZU, 1984, 406. L. D.

KOPRIVNICA, grad u gornjoj Podravini. Izvori spominju burg *Kukaproncza* (*Kamengrad*), južno od današnje Koprivnice, koji je već 1461. bio ruševan,

S. KOPAČ, *Cvječarica II*, Zagreb, Moderna galerija

